

PRAVILNIK O ODGOJU I UPISU PASA U RODOVNU KNJIGU KSuBiH

I. Odgojni i upisni redosled / odgoj i reprodukcija

Odredbe ovog Pravilnika KSuBiH za odgoj i upis čistokrvnih pasa, uređuju odgoj čistokrvnih pasa prema priznatim standardima Međunarodne kinološke organizacije /Federation Cynologique International-FCI/ i upis čistokrvnih pasa u rodovnu knjigu KSuBiH i uslovni rodovnik (BHR-B-rodovnik). Ove odredbe važe za cijelo područje BiH i obavezne su za članice KSuBiH i njihove članove. Odredbe se moraju takođe, primjenjivati na sve postupke u odgoju.

Odredbe ovog Pravilnika uzimaju u obzir sada važeći Pravilnik i Odgojni pravilnik FCI-a te su prema Statutu KSuBiH prihvaćene odlukom Skupštine Kinoloških saveza u BiH na sjednicigodine.

Član 1.

Osnovne odredbe

Ove odgojne odredbe mogu biti dopunjene odgojnim pravilnicima i pravilnicima kinoloških organizacija saveza članica, članica KSuBiH kojima je ona povjerila vođenje odgoja s obzirom na specifičnosti rasa koje te organizacije obuhvataju, a takođe i pooštren onoliko koliko su korisne za postizanje odgojnih ciljeva postavljenih standardima FCI.

Odgojni pravilnici kinoloških organizacija kojima je povjerila vođenje odgoja za pojedine rase, moraju uvijek biti usaglašeni sa ovim odgojnim odredbama, pri čemu takođe moraju uvažavati propise i zakone o zaštiti i držanju životinja.

Član 2.

Odgajivač

Odgajivač je vlasnik kuje u vrijeme kada je ona parena, osim ako nije pismeno prenešeno vlasništvo na novog vlasnika.

Vlasnik je ono lice koje je kuju ili psa steklo na zakonit način, koji je u nespornom vlasništvu kuje ili psa i koji to može dokazati zakonitim vlasništvom originalnog rodovnika.

Odgojem se može baviti član kinoloških udruženja, klubova koje su članice KSuBiH.

Preprodavači pasa i lica koja se bave odgojem isključivo radi prodaje ne mogu biti članovi jednog od članica KSuBiH, a samim tim ni odgajivači.

Pravo je svakoga odgajivača tražiti stručne savjete od vođe odgoja svoje kinološke organizacije.

Obaveze odgajivača su da:

- a) koriste u odgoju isključivo mužjake i ženke s ispunjenim uslovima za odgoj.
- b) ne odgajaju pse bez rodovnika i pse s rodovnicama nepriznatih kinoloških organizacija.
- c) odgajaju potomstvo od samo zdravih jedinki,
- d) osiguraju odgojnim jedinkama uslove koji odgovaraju njihovim fizičkim i psihičkim potrebama
- e) obezbijedi štetu uslove povoljne za njegov fizički i psihički razvoj koji omogućavaju dobru socijalizaciju.
- f) osiguraju tetoviranje ili mikročipovanje pasa shodno važećim Pravilniku o trajnom označavanju pasa
- g) ne predaju štence iz legla prije navršenih sedam sedmica starosti

- h) prije predaje pasa novim vlasnicima, očiste štence od crijevnih parazita i provedu najmanje jedno zaštitno vakcinisanje pasa protiv najčešćih zaraznih bolesti, te to dokumentuju veterinarskom potvrdom ovjerenom od strane ovlaštenog lica.
- i) pod moralnom i materijalnom odgovornošću daje istinite podatke za prijavu legla
- j) svoja odgojna prava ostvaruje preko kinološke organizacije u kojoj je član
- k) u odgoju ne krše odredbe ovog pravilnika.

Član 3.

Ustupanje prava na odgoj

Pravo na upotrebu u odgoju jedne kuje ili jednog priplodnog psa ugovorom može biti prenešeno na drugo lice. /Odgojno ustupanje, ustupanje prava na odgoj/.

Odgojno ustupanje /ustupanje prava na odgoj/ mora biti ugovoreno pismeno prije štenjenja.

Jedan primjerak ugovora mora kasnije biti priložen kod prijave legla.

Kod ustupanja odgojnog prava treba precizno opisati prava i obaveze dviju ugovornih strana.

Onaj ko privremeno preuzme ženku pod odgojno pravo, smatra se privremenim vlasnikom ženke u vremenu od momenta potpisivanja ugovora do završetka dojenja štenadi.

Onaj ko privremeno preuzme mužjaka pod odgojno pravo smatra se privremenim vlasnikom mužjaka do kraja ugovorenog roka na odgojno pravo.

Privremeni vlasnik odgojne jedinke zadržava sva odgojna prava i obaveze kao i vlasnik za vrijeme trajanja ugovora o ustupanju odgojnog prava.

Privremeni vlasnik ženke kod prijave legla prilaže i kopiju ugovora o ustupanju prava na odgoj.

Privremeni vlasnik mužjaka nakon uspješnog parenja, vlasniku ženke daje kopiju ugovora o ustupanju prava na odgoj koju ovaj prilaže uz prijavu legla.

Za jedinke iz inostranstva koje se koriste privremeno u domaćem odgoju baziran na ugovoru o ustupanju prava na odgoj potrebno je izvršiti nostrifikaciju rodovnika.

Jedinke iz inostranstva koje se koriste privremeno u domaćem odgoju baziran ugovorom o ustupanju prava na odgoj obavezno moraju ispunjavati važeće odgojne odredbe KSuBiH.

Ugovor o ustupanju prava na odgoj obavezno sadrži odredbe o:

- licima koji daju i primaju odgojno pravo
- jedinkama koje su predmet ugovora
- početku i kraju ustupanja odgojnog prava
- kod mužjaka ko ima pravo potpisa na potvrdi o parenju

Član 4.

Ime odgajivačnice /odgojno ime/

Psi ne mogu nositi ime odgajivačnice /odgojno ime/ drugačije od onog koje je zaštićeno na ime odgajivača.

Jedan odgajivač može uvesti tj. zaštititi samo jedno ime odgajivačnice takođe ako odgaja više rasa.

Ime odgajivačnice /odgojno ime/ mora biti upotrebljeno za označavanje svih pasa jednog odgajivača bez obzira na različitosti rasa.

Dodijeljeno ime odgajivačnice /odgojno ime/ je lično i doživotno, toliko dugo dok se ne ugasi. Poslije homologiranja od FCI ime jedne odgajivačnice /odgojno ime/ više se ne može mijenjati. U pravilu ono se gasi poslije smrti vlasnika. Ustupanje odgojnog imena nasljednicima odgajivača koji je zaštitio odgojno ime, može biti odobreno od članice i KSuBiH uz dokaz naslednog pravnog prenosa. Vlasnik jednog zaštićenog odgojnog imena može za suvlasnike u odgoju uzeti bračnog partnera, braću ili potomka uz uslov da nije mlađi

od 18 godina. Predstavljanje takve zajednice ostaje i dalje na vlasniku odgojnog imena /imena odgajivačnice/.

Svaki pojedinac u zajedništvu u odgoju od dva ili više lica mora tražiti i zaštititi svoje odgojno ime /ime odgajivačnice/.

Kinološki savez u BiH dodjeljuje pravo na vođenje jednog odgojnog imena /imena odgajivačnice/ tek poslije odgovarajućeg kontakta sa FCI u čijoj je nadležnosti međunarodna zaštita isključivosti imena odgajivačnice.

Prijedlog za zaštitu imena odgajivačnice treba se podnijeti na obrascu koji je odredila KSuBiH. Predloženo ime odgajivačnice mora se jasno razlikovati od već postojećih imena odgajivačnica i smije imati najviše 25 slova računajući i razmak. Prijedlog sadrži najviše tri različita imena.

Ime odgajivačnice može se koristiti samo kod upisa štenadi za koju su rodovnici izdani poslije datuma registracije odgajivačnice.

Zaštita imena odgajivačnice regulisana je odgovarajućim Pravilnikom FCI.

Vlasnik jednog zaštićenog imena odgajivačnice (odgojnog imena) dužan je držati se odredbi ovoga pravilnika o odgoju i upisu pasa i odgojnih pravilnika mjerodavnih kinoloških organizacija KSuBiH i sve čistokrvne pse koje je odgojio ili nabavio u svoje vlasništvo bez izuzetka upisati u rodovnu knjigu.

Izbjegavanje upisa odgojenih pasa u rodovnu knjigu KSuBiH kažnjavaće se u skladu sa Disciplinskim pravilnikom članice i KSuBiH.

Član 5.

Upotreba u odgoju

a) Osnovni preduslovi u odgoju jedne kuje ili psa su zdravlje, razvoj primjeren rasi i karakter svojstven rasi odgojnih /priplodnih/ životinja. Odgoj se vrši isključivo u čistoj rasi. Ako kinološke organizacije KSuBiH, mjerodavne za odgoj pojedinih rasa nisu tražile drugačije, za odgoj se mogu koristiti psi tek poslije pune odgojne zrelosti. U odgoju se mogu koristiti mužjaci nakon 18 mjeseci starosti do navršenih 10 godina starosti, a ženke nakon 15 mjeseci do navršenih 9 godina starosti. U pojedinim situacijama na osnovu zahtjeva odgajivača može se odobriti parenje mimo prethodno pomenute starosne granica. (npr. neželjena parenja, izuzetan priplodni potencijal jedinki itd).

Dozvoljeno je odgajati samo s nasljedno zdravim čistokrvnim psima stabilne naravi, upisanih u jednu od FCI-a priznatih rodovnih knjiga ili registra, koji ispunjavaju uslove utvrđene u nadležnoj zemlji članici ili s ugovornim partnerom. Čistokrvni pas je nasljedno zdrav ako prenosi obilježja standarda, rase i karaktera tipične za rasu, bez nasljednih grešaka, koje bi mogle štetiti zdravlju njegovih potomaka. Pri tome postoji obaveza sprečavanja pretjerivanja onih obilježja rasa, koja štete zdravlju pasa.

Za odgoj nisu dozvoljeni psi s greškama koje se dokazano prenose u odgoju kao npr. karakter koja nije u skladu sa standardom rase, urođena gluhoća ili sljepoća, rasječeno nepce, evidentne greške zubala i anomalija čeljusti, epilepsija, kriptorhizam, monorhizam, albinizam, pogrešna boja kao i utvrđena teška displazija.

Odgoj i razvoj rasa pasa mora počivati na dugoročnim ciljevima i realnim osnovama, kako se odgojem ne bi dobili bolesni psi, psi nepoželjnog temperamenta ili psi bez radnih sposobnosti. Cilj odgoja mora biti očuvanje i po mogućnosti proširenje genetičke različitosti rase.

Zadatak svakog odgajivača je ispitati je li pas predviđen za odgoj s obzirom na svoja mentalna i fizička svojstva također i samim tim dobar za odgoj.

U svrhu očuvanja zdravlja i utvrđivanja porijekla pasa KSuBiH može odrediti obavezno snimanje kukova (HD), laktova (ED), testova za provjeru zdravlja srca, očiju i sluha te uzimanja uzoraka krvi za utvrđivanje DNA za pojedine rase, sekcije ili FCI-grupe. U

slučajevima kada se utvrdi netačnost podataka o porijeklu legla na osnovu DNA analize samo i kod jedne jedinke iz legla, cijelo leglo će se brisati iz KSuBiH rodovne knjige.

Podaci o brisanju iz rodovne knjige objavit će se u sredstvima informisanja i oglašavanja KSuBiH uz navođenje podataka o psu (leglu) i odgajivaču.

b) Odgoj u srodstvu je dozvoljen, ali samo kada se odnosi na legla u kojima bi se štencima pojavljivali zajednički preci do kombinacije 2 – 2, (djedovi). Za parenje jedinki u bližem srodstvu, potrebna je molba nadležnoj Komisiji za odgoj rase pasa uz obavezno mišljenje i preporuku vođe odgoja. Molba za parenje u još užem kako je to navedeno u prvoj rečenici, predaje se komisijama najmanje 60 dana prije planiranog parenja. Odobrenje komisije prilaže se uz prijavu legla.

c) Za rasplod se mogu koristiti ženke sa priznatim rodovnikom KSuBiH ili nostrifikovanim rodovnikom iz članice FCI-a, koje su ocijenjene najmanje ocjenom vrlo dobar, a zadovoljile su na odgojnom pregledu. Kod lovačkih rasa pasa ocijenjene najmanje ocjenom vrlo dobar i koje posjeduju ispit urođenih osobina tražen za rasu. Ženki s kojom je izvršeno parenje prije nego što je napravljen odgojni pregled odnosno položen odgovarajući ispit, leglo se neće priznati.

Ženka starosti do (3) tri godine smije imati jedno leglo u kalendarskoj godini.

Priplodna starost ženki koja se preporučuje za rasplod kod svih rasa je od 15 mjeseci do 9 godina, što znači da smije biti pripuštena do dana kad navrší devet godina života.

Ženkama nakon dva carska reza u smislu njihove zaštite ne dozvoljava se više odgoj.

Jedna ženka smije sama podignuti samo toliko štenadi, koliko joj dopušta njezina odgojna kondicija. Za višak štenadi treba osigurati zamjensku majku ili pružiti dodatnu njegu.

Vlasnik ženke obavezan je omogućiti identifikaciju ženke vlasniku mužjaka prije parenja.

Identifikacija je obavezna, a vrši se na osnovu tetovir broja ili mikročipa.

Za skotne ženke uvezene iz inostranstva primjenjuju se sva odgojna pravila kao i za ostale ženke s tim da je potrebno izvršiti nostrifikaciju rodovnika i naknadno obaviti odgojni pregled.

d) Mužjaci za rasplod se mogu koristiti samo s priznatim rodovnikom KSuBiH ili nostrifikovanim rodovnikom iz članice FCI-a, koji su ocijenjeni najmanje ocjenom vrlo dobar, a zadovoljili su uslove ovog Pravilnika.

Kod lovnih rasa pasa mužjaci ocijenjeni najmanje ocjenom vrlo dobar i koji posjeduju ispit urođenih osobina tražen za datu rasu.

Vlasnik smije mužjaka pripustiti samo na ženke koje ispunjavaju uslove odgoja u skladu s ovim pravilnikom.

Najstrožije se zabranjuje pripuštanje mužjaka na ženku bez rodovnika, na ženke s nepriznatim rodovnicima, te na ženke sa zabranom odgoja.

Vlasnik mužjaka obavezan je omogućiti identifikaciju mužjaka vlasniku ženke prije parenja.

Identifikacija je obavezna, a vrši se na osnovu tetovir broja ili mikročipa.

Član 6.

Vođa odgoja kinološkog udruženja, rasnog kluba

Vođu odgoja kinološkog udruženja, rasnog kluba predlaže nadležno tijelo, a saglasnost daje: Komisija za odgoj i rad službenih i sportskih rasa pasa kao i komisija za odgoj i rad lovačkih rasa pasa.

Vođa odgoja je po pravilu kinološki sudija, iskusan odgajivač ili sudija pripravnik i ujedno je referent za tetoviranje i provjeru mikročipovanja. Mandat vođe odgoja traje do opoziva.

Dužnost vođe odgoja je da:

a) vodi odgoj čistokrvnih pasa prema odredbama ovog Pravilnika, ostalim odlukama pomenutih komisija rasa pasa potvrđenih od saveza članica KSuBiH.

- b) prijave za sporna legla dostavlja kako bi ih riješila nadležna Komisija za odgoj.
- c) edukuje i upoznava odgajivače o obavezama i pravima u odgoju.
- d) potpisuje prijavu legla, provjerava tačnost podataka – predlaže upis u rodovnu knjigu shodno odredbama ovog Pravilnika.
- e) neodobrava upis legla ili štenadi koje pokazuju znakove atipičnosti u tolikoj mjeri, da izazivaju sumnju u čistokrvnost, kao i štenadi s vidljivim zdravstvenim anomalijama.
- f) neodobrava upis legla u rodovnu knjigu ukoliko leglo nije držano u skladu s pozitivnim međunarodnim i domaćim propisima koji regulišu ovu oblast.
- g) daje mišljenje pomenutim komisijama za odgoj pasa oko zahtjeva za parenje u srodstvu.
- h) predlaže disciplinski postupak zbog nepridržavanja odredbi ovog Pravilnika.
- i) obavlja pregled legla i vrši tetoviranje i provjeru mikročipovanja te uručuje rodovnike odgajivačima.

Član 7.

Parenje. Ugovaranje

- a) Vlasnik ženke /kuje/ bira priplodnog psa na prijedlog vođe odgoja s tim da konačni izbor vrši vlasnik kuje. Vlasnik priplodnog psa /priplodnjaka/ može bez obrazloženja odbiti parenje.
- b) O obostranim pravima i dužnostima vlasnika priplodnog psa i priplodne kuje o parenju mora biti napravljeno pismeno preciziranje u saglasnosti sa važećim zakonima, međunarodnim odgojnim pravilnikom FCI-a, odredbama ovog Pravilnika KSuBiH i odgojnim pravilnicima KSuBiH koji su nadležni za pojedinu rasu.
- c) Takvo preciziranje o parenju treba obuhvatati sljedeće :
 Obostranu obavezu razmjene fotokopija rodovnika pasa koji će se pariti, zbog provjere njihovog upisa u rodovnu knjigu čistokrvnih pasa KSuBiH, odnosno o upisu u jednu od FCI-a priznatu rodovnu ili odgojnu knjigu, ako se radi o psu ili kuji iz inostranstva. Obostranu obavezu razmjene fotokopija obrazaca odgojnih dozvola pasa (ukoliko je to propisano za rasu) koji će se pariti, iz kojih se vidi da ti psi imaju licencu za dalju reprodukciju i da ne postoji zabrana na spajanju dvije odgojne linije kojima psi pripadaju. Davanje međusobnih garancija da u odgajivačnicama u poslednjih devedeset dana /tri mjeseca/ nije bilo zaraznih bolesti i da će ugovorni učesnik biti odmah obavješten o mogućem kasnije nastalom zaraznom oboljenju parenih životinja. Prije parenja vlasnik kuje je dužan ako vlasnik psa insistira da dostavi na uvid analizu vaginalnog brisa kuje koju je uradila ovlaštena institucija.
- d) Vlasnicima odgojnih ženki preporučuje se da ženku dovedu mužjaku lično ili putem povjerljive osobe. Ostane li ženka više dana kod vlasnika mužjaka, svi time nastali troškovi padaju na račun vlasnika ženke, kao što je hranjenje i smještaj, eventualna veterinarska njega, kao i eventualne štete koje ženka prouzrokuje na opremi odgajivačnice ili u stanu vlasnika priplodnjaka. Također troškove povratnog prevoza ženke snosi vlasnik.
- e) Na osnovu zakonskih odredbi različitih zemalja smatra se u smislu ovog pravilnika za odgovornog držaoca životinje ona osoba koja životinji u vrijeme nastupanja štete pruža smještaj i hranu.
 Ostane li ženka jedan ili više dana pod zaštitom držaoca priplodnjaka tada je ovaj odgovoran za štete koje ženka prouzrokuje prema trećim osobama.
 Dotični vlasnici ili držaoci priplodnjak obavezuju se kod zaključivanja ličnog garantnog osiguranja uvažiti ovu okolnost.
- f) U slučaju smrti ženke za vrijeme njenog boravka kod držaoca priplodnjaka, ovaj na svoj račun poziva veterinara kako bi utvrdio smrt i uzrok smrti. On najbržim putem obavještava vlasnika ženke o njenoj smrti i uzroku smrti. Ako vlasnik želi vidjeti mrtvu ženku, mora mu se za to dati priliku.

Ako je smrt nastupila krivnjom držaoca priplodnjaka, ovaj je dužan vlasniku ženke nadoknaditi štetu.

Ako krivica nije njegova, vlasnik ženke je obavezan nadoknaditi držaocu priplodnjaka sve troškove koji su nastali u vezi sa smrću ženke.

g) Način i visina odštete za parenje, koja može biti ostvarena novčano ili davanjem jednog od štenaca, pri čemu to treba posebno utvrditi.

1) da to nije naplata za buduće leglo, nego nadoknada za korišćenje priplodnog psa, koja treba biti u vrijednosti jednog šteneta na određenom području. Da je odšteta namijenjena parenju u jednom tjeranju kuje. Ako je dokazano da kuja nije gravidna, ali ne u slučaju da je pobacila, priplodni pas se mora dati na raspolaganje pri sljedećem tjeranju iste kuje i istom vlasniku bez nove nadoknade. U slučaju da kuja nije ostala gravidna ni u ponovljenom parenju vlasnik mužjaka više nije dužan dozvoliti parenje kuje, prestaje obaveza nastala po neuspješnom parenju.

2) treba utvrditi da pri ugovorenom davanju šteneta ili štenadi kao nadoknada za parenje ako nije drugačije dogovoreno vlasnik mužjaka ima pravo izbora iz legla najduže sedam nedelja poslije štenjenja, te da izabrano štene ili izabranu štenad mora uzeti do najviše deset nedelja starosti ili mora odustati od nadoknade za parenje.

3) treba objasniti da pri ugovorenom davanju šteneta ili štenadi, u leglu sa malo štenadi umjesto ugovorenog šteneta ili štenadi nadoknada za parenje može biti naplaćena u novcu uz saglasnost dvije ugovorene strane.

h) Vlasnik priplodnog psa mora poslije ispunjenja dogovorenih uslova za parenje odgajivaču-vlasniku kuje dati potvrdu o parenju kojom se potvrđuje pravilno obavljeno parenje. Uz potvrdu o parenju vlasnik psa je dužan da vlasniku kuje da fotokopiju rodovnika psa. Obrazac KSuBiH za potvrde o parenju obavezan je na teritoriji BiH.

Ova potvrda o parenju mora sadržavati:

- 1) O kojoj rasi je riječ
- 2) Ime i broj rodovnika priplodnjaka i datum štenjenja
- 3) Ime i broj rodovnika ženke i datum štenjenja
- 4) Ime i adresu vlasnika priplodnjaka, odnosno ovlaštenog držaoca
- 5) Ime i adresu vlasnika ženke u trenutku parenja
- 6) Mjesto i datum obavljenog parenja, kao i eventualnog ponovljenog parenja
- 7) Potpisi vlasnika priplodnjaka, odnosno držaoca i vlasnika ženke uz ovjeru od strane udruženja ili rasnih klubova vlasnika priplodnjaka.
- 8) Dogovoreni način naknade za parenje

Potvrda o parenju sastavlja se u jednom primjerku i vlasnik odnosno držaoc priplodnjaka je daje po obostranom potpisivanju iste. Pri prijavljivanju legla primjerak se obavezno prilaže dokumentu: "PRIJAVA LEGLA".

i) Držaoc priplodnjaka obavezuje se da neće ženku pripustiti nijednom drugom nego predviđenom mužjaku.

Ako nedođe do dogovorenog uparivanja, ženku se smije samo uz suglasnost njenog vlasnika odvesti drugom mužjaku.

Za vrijeme jednog tjeranja, zabranjeno je parenje kuje sa više različitih mužjaka.

Kod nenamjernog parenja s drugim, a ne ugovorenim mužjakom, držaoc parnjaka pod čijom je zaštitom bila ženka dužan je vlasnika ženke o tome obavijestiti i nadoknaditi mu sve troškove nastale pogrešnim parenjem.

Nakon nenamjeranog parenja s nepredviđenim mužjakom nije više dozvoljeno daljnje parenje s ugovorenim mužjakom. Vlasnik priplodnjaka ne može nakon takvog parenja postavljati nikakve zahtjeve vlasniku ženke.

Vlasnik priplodnjaka uz ugovorenu nadoknadu za parenje ne može vlasniku ženke postavljati nikakve zahtjeve u pogledu potomaka mužjaka. Naročito nema nikakvo zakonsko pravo na to

da mu se preda jedno šteneta. Ako se predaja jednog šteneta ugovori kao naknada za parenje, ovaj dogovor treba prije parenja pismeno potvrditi. U sporazumu takve vrste moraju se obavezno uzeti u obzir sledeće tačke:

- 1) trenutak izbora šteneta od strane vlasnika mužjaka
- 2) trenutak predaje šteneta vlasniku mužjaka
- 3) trenutak u kojem pravo izbora vlasnika mužjaka neopozivo prestaje
- 4) trenutak u kojem pravo odnošenja neopozivo prestaje
- 5) regulisanje troškova prevoza
- 6) Nakon korektno proteklog parenja usluga priplodnjaka smatra se izvršenom i s tim je uslov za ugovorenu naknadu za parenje ispunjen.

Član 8.

Vještačko osjemenjavanje

Primjena vještačkog osjemenjavanja sa svježim ili duboko smrznutim sjemenom dozvoljena je uz poštovanje trenutno važećih propisa međunarodnog pravilnika o odgoju FCI-a i odredaba KSuBiH. U cilju zaštite reproduktivnog zdravlja dozvoljeno je da vještačko osjemenjavanje obavezno izvrši stručno lice uz izdatu potvrdu na osnovu koje se izdaje potvrda o parenju. U slučaju uvoza smrznutog sjemena neophodno je obezbijediti sve uslove za siguran transport te uskladištenje u ovlaštenoj instituciji koja je registrovana za tu djelatnost na osnovu čije potvrde se dokazuje porijeklo sjemena, država i priplodnjak.

Svi troškovi uzimanja sperme idu na teret vlasnika ženke. Troškove osjemenjivanja ženke također snosi vlasnik ženke. Veterinar koji osjemenjuje ženku mora savezu potvrditi da je ženka osjemenjena spermom mužjaka koji je bio predviđen za priplodnjaka. U njegovoj potvrdi moraju isto tako biti navedeni vrijeme i mjesto osjemenjivanja, ime i registarski broj ženke, ime i adresa vlasnika ženke.

Vlasnik mužjaka koji je dao spermu, mora vlasniku ženke uz veterinarske potvrde izdati službenu potvrdu o parenju.

II. Odredbe za upis / Upisni redosled /

Član 9.

Osnovne odredbe

Nadležnost donošenja Upisnog redosleda regulisana je ovim pravilnikom KSuBiH i može ga mijenjati samo Skupština KSuBiH koja će ovlastiti nadzorni odbor za kontrolu i sprovođenje istog.

Član 10.

Opšti uslovi za upisivanje

- a) U rodovnu knjigu KSuBiH čistokrvnih pasa mogu se upisati štenad jednog legla, ako vlasnik odgojne kuje ili lice sa uzgojnim pravom za tu kuju ima stalno prebivalište u BiH.
- b) Za svakog odgajivača, člana jednog od kinoloških saveza KSuBiH na teritoriji BiH važi obaveza da štenad upiše u rodovnu knjigu KSuBiH preko nadležnog saveza članice, čak i ako su roditelji upisani u neku drugu rodovnu ili odgojnu knjigu koju priznaje FCI.
- c) Lica koja nisu članovi jedne od kinoloških organizacija, KSuBiH ne mogu upisati legla svojih kuja ni svoje ostale pse u rodovnu knjigu KSuBiH.
- d) U rodovnu knjigu KSuBiH ne može se upisati leglo koje nije oštenjeno na teritoriji BiH.

Član 11.

Podjela rodovne knjige

Posebni preduslovi upisa

- a) Rodovna knjiga čistokrvnih pasa KSuBiH se sastoji iz:
- 1) "A" Rodovne knjige
 - 2) "B" Rodovne knjige

U „A“ rodovnu knjigu upisuju se oni čistokrvni psi koji s obzirom na svoje porijeklo i način odgoja odgovaraju svim načelima i odredbama FCI-a, KSuBiH i kinoloških organizacija KSuBiH koje su mjerodavne za odgoj određene rase.

U „B“ rodovnu knjigu upisuju se oni psi koji s obzirom na svoje porijeklo i način odgoja ne odgovaraju u potpunosti odredbama ovog Pravilnika.

Za upis odraslih pasa u „B“ rodovnu knjigu potrebno je da na jednoj (1) izložbi budu ocijenjeni ocjenom dobar (3) a maksimalno ocjenom vrlodobar (4).

- b) Uslovi za upis jednog čistokrvnog psa u „A“ Rodovnu knjigu su:

- 1) potpune generacije predaka koje su upisane u jednu od rodovnih ili odgojnih knjiga koje su priznate od FCI;
- 2) ocjene eksterijera roditelja sa najmanje ocjenom vrlodobar (4)
- 3) da je oštenjen na teritoriji BiH te da potiče iz odgoja koji se pridržava odgojnih odredbi KSuBiH ili da posjeduje rodovnik jedne od članica FCI;
- 4) da ima položen odgojni ispit ukoliko je predviđen za tu rasu

- c) Uslovi za upis legla u „A“ Rodovnu knjigu su:

Uslovi ovog Pravilnika član 10-II-a,b i c s tim da se tačka d odnosi na roditelje legla.

- d) U „B“ Rodovnu knjigu upisuje se leglo čistokrvnih pasa ako je jedan od roditelja upisan u „A“ Rodovnu knjigu, a drugi u „B“ Rodovnu knjigu.

- e) Nakon sticanja uslova za popunjavanje kompletnog rodoslova od 4 generacije, štenad dobivena od roditelja sa B rodovnikom biće upisana u A rodovnu knjigu.

Član 12.

Rodovna knjiga KSuBiH /upis brojeva/

Svaki pas upisan u Rodovnu knjigu KSuBiH dobija odgovarajući broj.

U Kinološkom savezu Herceg-Bosne ti brojevi počinju brojem jedan (1), Bosanski kinološki savez ima početni broj dva (2) i Kinološki savez Republike Srpske ima početni broj tri (3), svaka sledeća članica sticanjem prava za vođenjem rodovne knjige dobiva naredni broj.

Pri dodjeljivanju upisnog broja učestvuje vođa Rodovne knjige kinoloških organizacija KSuBiH koja ima licencu za izdavanje rodovnika.

Broj pod kojim je upisan u Rodovnu knjigu KSuBiH sastavni je i nedjeljivi dio njegovog imena i mora uvijek biti naveden, kada se navodi ime psa. Broj upisa u Rodovnu knjigu ujedno je i broj kojim se tetovira pas. Svi psi oštenjeni poslije 01.01.2012.god moraju biti tetovirani ili trajno označeni mikročipom. Način trajnog označavanja pasa psa određuje Pravilnik o trajnom označavanju čistokrvnih pasa KSuBiH.

Član 13.

Podnošenje prijave za upis u rodovnu knjigu

Prijavu legla savezu članici sa licencom za izdavanje rodovnika podnosi vlasnik ženke preko kinološkog društva ili kluba, a upis u Rodovnu knjigu KSuBiH odobrava vođa odgoja licenciranog matičnog saveza.

Član 14.

Prijava upisa

a) Prijavu legla dužan je izvršiti odgajivač, na određenom obrascu KSuBiH /prijava legla/ uz prilog:

1/ važeći rodovnik kuje, (fotokopija) koji podrazumijeva da je priznat od strane FCI, u slučaju da je ženka uvežena isti mora biti nostrifikovan.

2/ original potvrde o parenju izdate i ovjerene od strane kinološkog udruženja ili kluba gdje je vlasnik priplodnjaka član uz njegov potpis. Potvrda mora biti potpisana od strane vlasnika kuje.

/ rodovnika psa sa kojim je kuja parena (fotokopija), iste pojedinosti važe kao i za rodovnik kuje.

4/ odgojne dozvole tj, položen ispit za kuju, shodno rasi.

5/ odgojna dozvola za psa sa kojim je kuja parena, shodno rasi. U slučaju da je priplodnjak u vlasništvu inostranog vlasnika, neophodno je da dostavi odgojnu dozvolu svog matičnog kluba, matične države rase ili bilo koji drugi odgojni ispit koji posjeduje države koja je članica FCI.

6/kopije ocjenskih listi za oba priplodnjaka i sve zdravstvene certifikate, kao i kopije certifikata o osvojenim zvanjima.

b) Na uvid se mora pokazati original rodovnik kuje i kartica odgajivačnice. Prijava legla mora se obaviti u roku od tri (3) mjeseca poslije štenjenja kuje, a predaje se za rasu nadležnoj kinološkoj organizaciji KSuBiH, tj. kinološkoj organizaciji čiji je član odgajivač, koja će poslije provjere uslova iz člana 10. 11. i 13 te uz potrebne napomene vođe odgoja proslijediti savezu, članici KSuBiH.

Član 15.

Inostrani priplodni pas

Ako je kuja, koja je držana na teritoriji BiH parena u inostranstvu, leglo će biti upisano u Rodovnu knjigu KSuBiH samo onda ako je inostrani priplodi pas sa kojim je kuja parena upisan u jednu rodovnu knjigu koju priznaje FCI i ako se smije upotrijebiti u priplodu. U tom slučaju odgajivač mora uz prijavu legla priložiti fotokopiju rodovnika psa, izdatu od strane saveza zemlje iz koje potiče priplodnjak, i potvrdu o dozvoli za odgoj, ukoliko je propisana pravilnikom KSuBiH, te potvrdu o parenju.

Član 16.

Ime čistokrvnog psa

Ime čistokrvnog psa smije imati najviše četiri riječi, a pri davanju imena trebalo bi poštovati običaj zemlje porijekla rase. Imena svih pasa iz jednog legla moraju imati isto početno slovo. Ime odgajivačnice sastavni je i nedjeljivi dio imena psa oštenjenog kod jednog odgajivača i mora se uvijek potpuno navoditi uz ime psa.

Član 17.

Pojedinačni upisi - nostrifikacije

- a) U Rodovnu knjigu KSuBiH biće upisani pojedinačni psi ako je dokazano njihovo čistokrvno porijeklo važećim izvoznim rodovnikom /export pedigree/ saveza zemlje porijekla psa koju priznaje FCI
- b) Broj Rodovne knjige KSuBiH biće unešen na izvornoj ispravi porijekla /exportni rodovnik/ te se poslije upisa u Rodovnu knjigu KSuBiH mora upotrebljavati.

Član 18.

Pri upisu u Rodovnu knjigu KSuBiH istovremeno sa dodjeljivanjem broja upisa pas dobija i kraticu koja označava njegovu rasu. Kratica rase takođe je sastavni i nedjeljivi dio imena psa, te se uz broj upisa u Rodovnu knjigu KSuBiH mora navesti uvijek kada se navodi ime psa. Kratica je obično skraćenica od prva tri slova naziva rase ili ako je naziv rase sastavljen od više riječi onda se koristi skraćenica sačinjena od prvih slova riječi od kojih se sastoji puni naziv rase.

Član 19.

Rodovnik - isprava o porijeklu

- a) Svaki pas oštenjen u BiH i upisan u Rodovnu knjigu KSuBiH dobija službeni dokaz o porijeklu, rodovnik KSuBiH. Obrazac rodovnika mora imati znak Međunarodne kinološke federacije (FCI) i Kinoloških saveza u Bosni i Hercegovini kao i saveza članice kojeg je odgajivač član. Sastavni dio rodovnika je eksterijerno-radna knjižica.
- b) Na obrascu rodovnika moraju biti rubrike za upis četiri (4) generacije predaka upisanog psa.
- c) Rodovnik KSuBiH punovažan je tek kada ga potpiše vođa Rodovne knjige KSuBiH. Naknadne ispravke u rodovniku KSuBiH smije uraditi samo vođa Rodovne knjige.
- d) Rodovnik je isprava koja sa psom čini jedinstvenu cjelinu. Njim raspolaže vlasnik psa, te je pri njegovom službenom izdavanju naknadno upisivanje podataka, uz pristanak vlasnika, moguće jedino u KSuBiH.
- e) Upisivanje ocjena, uspjeha i osvojenih kandidatura na izložbama te napomene u vezi odgoja obavlja se u rodovnik /eksterijerno - radna knjižica/.
- f) Pri izdavanju rodovnika za štenad iz jednog legla u rubrici predaka mogu se upisati osvojeni nazivi na osnovu kandidature u ljepoti i radu.
- g) Rodovnik kao jedinstvena cjelina sa psom mora biti predana pri svakom mijenjanju vlasnika radi evidencije promjene vlasništva.
- h) Za izgubljen ili nenamjerno oštećen rodovnik duplikat može izdati vođa Rodovnih knjiga jednih od članica KSuBiH, za šta je nužno podnijeti zahtjev sa obrazloženjem uz naknadu troškova koji su definisani cjenovnikom članice KSuBiH. Prije izdavanja duplikata nužno je saslušati razloge podnosioca zahtjeva a komisiji se preporučuje da sagleda sve činjenice te

donese odluku koja neće kršiti prethodne uslove za izdavanje rodovnika. Izdavanjem duplikata originalni rodovnik postaje nevažeći.

i) Svaki zahtjev za duplikat rodovnik i njegovo izdavanje mora uz navođenje podataka o podnosiocu zahtjeva i psu biti objavljen u sredstvima informisanja i oglašavanja KSuBiH.

Član 20.

Takse za pravo izdavanje rodovnika

Za pravo na vođenje rodovnih knjiga KSuBiH i za provođenje izdavanja rodovnika članice KSuBiH plaćaju odgovarajuću nadoknadu za licencu a njena je visina propisana cjenovnikom KSuBiH.

Član 21.

Sankcije

Povrede odredaba ovog Pravilnika kažnjavaće se disciplinski prema Pravilniku o disciplinskoj odgovornosti KSuBiH.

U slučaju uočenih nepravilnosti koje je načinio vođa odgoja ili referent u savezu, vlasnik kuje ima pravo pokrenuti postupak ispravke utvrđenih nepravilnosti u roku od 15 dana od dana dobivanja rodovnika.

Član 22.

Odgojni pregled

Odgojni pregled je obavezan za sve mužjake i ženke svih rasa pasa s kojima se želi obavljati odgoj u okviru KSuBiH a za koje je propisan odgovarajući odgojni pregled.

Strani državljan, vlasnici pasa s FCI rodovnikom, mogu pristupiti odgojnom pregledu sa svojim psima.

Na odgojni pregled mogu se dovesti ženke ocijenjene ocjenom oblika najmanje vrlo dobar, mužjaci ocijenjeni ocjenom eksterijera najmanje vrlo dobar.

Ženke i mužjaci svih rasa koje podliježu obaveznoj selekciji u pogledu displazije kukova, a nabrojene su u ovom pravilniku ili su naknadno uvrštene u spisak odlukom Komisije za odgoj sportskih i službenih rasa pasa, moraju imati uredan HD nalaz kao uslov za pristupanje odgojnom pregledu (Prilog 1).

Minimalna starost za pristupanje odgojnom pregledu je 12 mjeseci starosti.

Klasifikacija displazije kuka je sljedeća: HD A, B, C, D, E, a za laktove + - E/I i E/II.

Slikanje kukova može se obavljati uz odobrenje matičnih saveza članica KSuBiH na više mjesta u BiH. U slučaju da iznajmljeni priplodnjaci imaju snimak iz ovlaštene klinike bilo gdje u nekoj od zemalja članica FCI-a, novo snimanje nije potrebno. Priznaju se i snimke iz ovlaštenih klinika, a koje su ovlastili matični klubovi rasa iz matične zemlje.

Odgojnu dozvolu za rase kod kojih je propisano slikanje kukova, moći će dobiti psi s HD nalazom stepena A, B i C u skladu sa propisanim normama za određene rase. Snimak sa nalazom + - E/I i E/II za laktove se može uvažiti za sticanje odgojne dozvole u skladu sa propisanim normama za određene rase.

Odgojni pregled za mužjake vrijedi doživotno, uz uslov da nakon devete godine starosti mužjak jednom godišnje mora biti priveden na odgojni pregled ukoliko se poslije te starosne dobi koristi za priplod.

Odgojni pregled za ženke vrijedi do navršene devet godine života.

Procjena odgojne vrijednosti obavlja se prema vanjskom izgledu psa, ocjeni eksterijera, precima, potomcima, nagradama, karakteru, radnim ispitima, HD snimci kukova i laktova, kondiciji psa, a uz zadovoljenje minimalnih kriterija za sticanje odgojne vrijednosti.

Savezi članice KSuBiH izdaju poseban obrazac za odgojne preglede, koji se ispunjava u 2 primjerka, od kojih 1 ostaje kod vlasnika psa, a 1 se arhivira u matičnom savezu.

Rezultat odgojnog pregleda (**zadovoljio / nije zadovoljio**) biće unesen u rodovnik posebnim pečatom, koji mora biti jasno vidljiv na rodovniku. Izgled i oblik obrasca odgojnog pregleda propisuje Komisija za odgoj određenih kategorija pasa.

Procjena karaktera obavlja se obavezno za sve službene rase pasa shodno Uputstvu za provjeru karaktera na odgojnim pregledima (Prilog 2. Pravilnika).

Mušjaci i ženke koji ne prođu na odgojnom pregledu imaju pravo biti izvedeni na odgojni pregled ponovo po isteku 3 mjeseca od prvog, i to pod uslovom da prvi put nisu zadovoljili zbog loše kondicije ili karaktera što se upisuje u rodovnik psa kao NIJE ZADOVOLJIO u područje pečata odgojnog pregleda. Ako ni drugi put ne zadovolji izdat će im se trajna zabrana parenja bez obzira na eventualno visoku ocjenu eksterijera.

Zabranu parenja unosi se u rodovnik na uobičajenom mjestu za unošenje rezultata odgojnog pregleda. Na njoj su označeni mjesto, datum i potpis članova komisije koji su dali zabranu parenja. Zabranu parenja kod lovnih rasa unosi se u rodovnik. Osoba koja je izdala zabranu parenja dužna je dostaviti matičnom savezu članici KSuBiH posebnu obavijest o izdanim zabranama parenja za sve pse.

Termine odgojnih pregleda objavljuju se početkom tekuće godine u službenom sredstvima oglašavanja i informisanja članica KSuBiH. Organizator odgojnih pregleda su savezi članice ili rasni klubovi KSuBiH uz suorganizaciju kinoloških udruženja.

Na svakom odgojnom pregledu mora biti komisija od najmanje jednog sudije za rad, sudije za eksterijer i službenog lica koga delegira savez članica. Na odgojnom pregledu gdje se predviđa odaziv službenih pasa poželjno je da bude prisutan jedan sudija za rad i obavezno licencirani markirant (koji može mijenjati sudiju za rad). U slučaju kada na odgojnom pregledu nije prisutan sudija za rad, obrazac odgojnog pregleda ovjerava licencirani markirant.

Nadležna komisija za odgoj pasa odobrava datume i sudije predloženih odgojnih pregleda, imajući pri tome u vidu ravnomjernu proljetnu i jesensku pokrivenost na cijeloj teritoriji koju pokriva savez članica KSuBiH.

Prilog 1.

POPIS RASA PREMA NOMENKLATURI FCI-A KOJI PODLIJEŽU OBAVEZNOJ SELEKCIJI U VEZI DISPLAZIJE KUKA

(moraju imati uredan HD nalaz, kao uslov za pristupanje odgojnom pregledu)

FCI GRUPA I

BEARDED COLLIE

BERGER DE BEAUCE

BERGER DE BRIE

BORDER COLLIE

BOUVIER DES FLANDRES

COLLIE

DEUTSCHER SCHAFERHUND

GROENENDAEL

IOUJNOROUSSKAIA OVTCHARKA

KOMONDOR

KUVASZ
LAEKENOIS
MALINOIS
OLD ENGLISH SHEEPDOG
PASTORE MAREMANNO – ABRUZZESE
PULI
PUMI
TERVUEREN

FCI GRUPA II

DOBERMANN
RIESENSCHNAUZER

Sve rase iz sekcije molosa i švicarskih stočarskih pasa preporučuje se snimanje displazije laktova.

FCI GRUPA III

AIREDALE TERRIER
AMERICAN STAFFORDSHIRE TERRIER
SOFT COATED WHEATEN TERRIER
KERRY BLUE TERRIER

FCI GRUPA V

AKITA
ALASKAN MALAMUTE
CHOW-CHOW
SAMOYED
SIBERIAN HUSKY

FCI GRUPA VI

DALMATINSKI PAS preporučuje se snimanje displazije kukova i provjera sluha.

FCI GRUPA VIII

LABRADOR RETRIEVER
GOLDEN RETRIEVER
FLAT COATED RETRIEVER
CURLY COATED RETRIEVER
CHESAPEAKE BAY RETRIEVER
NOVA SCOTIA DUCK TOLLING RETRIEVER

FCI GRUPA IX

GRAND CANICHE

FCI GRUPA X

AFGHAN HOUND
BORZOI
IRISH WOLFHOUND

Najraniji uzrast kad se može pristupiti dijagnostici kukova je 12 mjeseci starosti psa.

Prilog 2.

NAČIN PROVJERE KARAKTERA SLUŽBENIH I SPORTSKIH RASA PASA

Ovo uputstvo reguliše način provjere karaktera službenih i sportskih rasa pasa na odgojnim pregledima saveza članica ili rasnih klubova KSuBiH. Provjera karaktera obavlja se bez obzira ima li privedena jedinka na odgojnom pregledu položeni radni ispit.

Provjera karaktera na odgojnim pregledima je predviđena za rase za koje je predviđen radni ispit za sticanje naslova međunarodnog šampiona u ljepoti.

Na svaki odgojni pregled Komisija za odgoj službenih i sportskih rasa pasa delegira licenciranog markiranta i sudiju za rad službenih rasa pasa. Markirant može svojim potpisom zamijeniti sudiju za rad.

Pas se u rubrici obrasca odgojnog pregleda ocjenjuje sa:

ZADOVOLJIO ILI NIJE ZADOVOLJIO

Provjera karaktera za službene rase sastoji se od:

- napada na markiranta sa psom vezanim na povodniku dužine od 3 metra
- mirnoće na pucanj

Markirant najprije provjeri identitet psa i upozna vlasnika psa s postupkom provjere karaktera. Provjerava opremu na psu (kožnata, dovoljno čvrsta ogrlica ili metalna ogrlica postavljena da nije na steg i da se ne može prevući preko glave), te ga upozorava da prilikom provjere karaktera može psa hrabriti, ali ga ne smije dirati i ne smije se pomicati.

Pas se zakači na povodnik dug 3 metra, vlasnik psa drži na kraju povodnika i ne miče se. Markirant glasom i pokretima ruke prijeti vodiču psa dok pas obrati pažnju na markiranta napada vodiča i psa i to tako da pod dijagonalom uđe na rub prostora kojim se pas može kretati omogućujući mu da ugrize rukav. Ako je pas čvrsto ugrizao rukav, markirant napravi još korak dva po obodu prostora psa, te ispušta rukav.

Pas dobiva ocjenu **ZADOVOLJIO** ako čvrsto ugrize rukav.

Dozvoljavaju se tri pokušaja da pas ugrize rukav.

Pas dobiva ocjenu **NIJE ZADOVOLJIO** ako:

- čvrsto ne ugrize rukav
- ako je izrazito agresivan ili plašljiv
- u slučaju da pas uopšte ne ugrize rukav
- ako se vodič uprkos upozorenju markiranta približi psu
- ili se pomiče sa stajne točke.

Obavezna oprema markiranta: zaštitne hlače, štitnik spolovila, obuća koja sprečava klizanje, mekani rukav, snažni kožni povodnik dug 3 metra.

Tek tada se prilazi provjeri karaktera na pucanj.

Vodič se upozna s načinom provjere na pucanj.

Vodič se kreće s psom na povodniku s lijeve strane, poslije desetak koraka puca se iz startnog pištolja 6 mm dva puta uzastopce s razmakom od 5 sekundi.

Ocjenu ponašanja na pucanj: **ZADOVOLJIO** dobiva pas koji bitno ne reaguje na pucanj.

Ocjenu ponašanja na pucanj: **NIJE ZADOVOLJIO** dobiva pas koji na pucanj reaguje izrazito plašljivo ili agresivno.